

# מדינת יהודה בדרך

בס"ד, גליון מס' 40 ("מי בא" 212) – כ"ג תמוז התשפ"ו

## יעקב אבינו ושבעים אומות

### הקדמה

דברנו בגליון הקודם על "תיקון (עתידו של) זמרי" עפ"י דברי רבינו בעל מי השילוח, וסיימנו ב"תיקון הברית" בשלימות (בלתי קטועה, בניגוד ל-ו' הקטועה בברית-שלום הנתונה לפינחס-הנער (ולמשיח בן יוסף-הנער, ולאליהו במלאכי ג') הרומזת לתיקון בדרך "אתכפייא" הנאותה לעת הנעורים), שהיא אך ע"י "אתהפכא", בחיזוק ההולדה-בקדושה במשפחה היהודית, אשר שם הקדש י"ה חתום עליה במנין ה"משפחתי" של פרשת פינחס (כדברי רש"י, וזה כולל את משפחת השאולי, אשר הוא זמרי כדברי רבותינו). חטאו של זמרי מתייחס ומתנקז אל מדין (ובלעם), שעל כן הכתוב מצוה מיד על הנקמה בהם, אף שהדבר מתבצע רק בפרשת מטות – מה שאולי מלמד כי תחילה יש לבסס ולייחס ו"להבהיר" את משפחת ישראל (ונחלותיו ומנהיגותו ומועדיו), ורק אז לנקום בפועל במי שמנסה לבולל אותה.

### משפחת ישראל ומשפחות האדמה

והנה כשמדברים על משפחתיות, מיד עולה על הדעת יעקב אבינו, אבי שבטי ישראל, בניגוד לאברהם שהוא (גם) "אב המון גויים", ישמעאל ובני קטורה, וליצחק שהוא (גם) אבי עשו ותולדותיו.

ואולם אליבא דאמת ההיפך הוא הנכון: ידועים דברי חכמים שנחלת יעקב היא "נחלה בלי מצרים", ככתוב בו "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ונברכו בך (-גם) מלשון הברכת אילן!) כל משפחות האדמה ובזרעך", ובניגוד לאברהם שניתנה לו "הארץ אשר אתה רואה", וליצחק שניתנה לו "כל הארצות האל". ואכן אברהם בא מן החוץ פנימה, ויצחק לא עזב את הארץ, ואילו יעקב יוצא לחרן ושם עושה חיל, ולבסוף יורד למצרים אם-כל-הגלויות, עם שבעים נפשות ביתו, ושם רואה בטובה בסוף ימיו, כשבניו פרים ורבים עד ששים ריבוא.

ובכל זאת היכן מקויימת ביעקב "נחלה בלי מצרים" אם כל ששים ריבוא צאצאיו חזרו ועלו לארץ? נראה כי אֵל-לנו לשכוח את כל צאצאיו הרבים והעצומים שנותרו במצרים, שהרי לא יצאו אלא "חמושים" – אחד מחמשה או אחד מחמשים, כדברי רבותינו, והשאר פשטו בעולם כולו, והם הם "הנדחים בארץ מצרים" (ואולי גם משנותיו בחרן, מתגלגלים איכשהו "האובדים בארץ אשור"), שגם אם אינם

יהודים מופרים על פי הלכה, הרי מקובלנו שיעקב "מטתו שלימה" ולא ניתן "להשתחרר" כליל מן הקשר עימו, ובמדת-מה מתממש ענין זה גם בצאצאי יעקב שלכאורה הלכו לאיבוד בקרב שבעים האומות.

כי הרי ידוע ששבעים נפשות ביתו של יעקב (כשיעקב על גביהם) הם כנגד שבעים אומות העולם (שישראל על גביהם), וכנגד שבעים סנהדרין היודעים בשבעים לשון (והמופלא שעל גביהם כנגד יעקב), והדעת נותנת שכל אחד משבעים נפש נתפשטו צאצאיו בקרב אחד משבעים האומות בכדי לעורר וללקט את ניצוץ יעקב האבוד בכל האומות, וכידוע מדברי רבותינו ז"ל ש"לא גלו ישראל לבין האומות אלא בכדי להוסיף עליהם גרים" וניצוצין קדישין, וככתוב "וזרעתיה לי בארץ (=בעולם)", וכאדם הזורע חטה להוסיף עליה כמה קבים, וקודם כל, וביתר שאת, אמורים הדברים לגבי צאצאיו האבודים של יעקב עצמו, כמבואר.

### ישמעאל עשו ויעקב

רגילים אנו לחשוב כי שבעים האומות חלוקות "בגדול" לבני עשו ומושפיעיהם, היינו עמי התרבות המערבית-נוצרית, ולבני ישמעאל (ובני קטורה) ומושפיעיהם, עמי המזרח, וזאת משום שאברהם הוא "אב המון גויים" כמשמעו: "מהדורה מתוקנת" של אדם הראשון (וכידוע "בהבראם-באברהם", והוא זה ש"קיבל שכר כולם" כי מנע את כליונם ככתוב במסכת אבות), וצאצאיו הישירים פשטו בשבעים אומות שקדמו להם ונעשו דומיננטיים בקרבם. וידוע הרמז הנאה מרבנו הגר"א ז"ל, ששבעים פרי החג הקרבים בסוכות כנגד האומות, נחלקים בשוה בין בני ישמעאל הקרויים "שעיר עזים", ככתוב בראשון שני ורביעי של החג בהם קרבים 35 פרים,  $10+12+13$ , ובין בני עשו הקרויים "שעיר" ככתוב בשלישי חמישי ששי ושביעי,  $7+8+9+11=35$ .

ואולם כאמור, נוטים אנו לשכוח את צאצאי יעקב שפשטו בעולם, ימה וקדמה וצפונה ונגבה, וגם הם כשליש מבני העולם הגדול (ועל דרך האמור בישעיה יט, כד: "ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור, ברכה בקרב הארץ"), וכפי הנראה הם אלו שילוקטו תחילה מבין הגויים, כי נקל להם להתגייר מחמת ניצוץ יעקב שטמון בהם [וכפי שידוע גם היום כי הרבה יותר קל – ומוצלח – לגייר גרים מקרב הללו שיש בהם גנים יהודיים מצד אביהם גם אם אינם יהודים עפ"י הלכה. ויש לזכור בהקשר זה כי יעקב אבינו הוא "אבי מדע הגנטיקה", שהרי ראינוהו מצליח לעצב את צורת הצאן ("המקושרות") כרצונו במקלות שפיצל (ובמקביל לקשור אליו היטב את כל צאצאיו, בסוד קשר של תפלין, כדאיתא בזוהר)]. ובכלל, חג הסוכות בו מוקרבים הפרים על האומות, הוא כידוע חגו של יעקב אשר נסע סוכותה ועשה סוכות למקנהו, "ששים ריבוא עדרים", כנגד נפשות ישראל, ופי-כמה-וכמה מושפיעיהם כנ"ל. [וגם הנדירים שבסוף פינחס ובראש מטות, המורים על קשר "עצמי" ודבקות במטרה, אופייניים ליעקב הנודר נדר לאחר שנתבשר "ופרצת"].

### המעט מכל העמים?

ומה שנאמר עלינו "כי אתם המעט מכל העמים", יתפרש לאור האמור – כפי ששמעתי מאבא ז"ל – **מכל העמים ביחד!** כי באמת-לאמתו התפשטות ישראל – ותרבותו ורעיונותיו ומסריו – בעולם הגויים רבה היא ועצומה הרבה הרבה מעבר למה שנדמה. או (גם) כפירוש רבותינו ז"ל: שממעטים עצמם וקטנים הם בעיניהם

(מלעסוק בעצמם, ונוטים-בטבעם להיות מסורים ונתונים לתיקון כל העולם כולו), וכידוע שישראל מונים (גם) ללבנה, "המאור הקטן", שמיעטה את עצמה, אך מונים גם לחמה, כי הלוח העברי כלול משנות חמה וחדשי לבנה וחותר להשוותם; "קטון וגדול שם הוא" (איוב ג, יט) – מתאחדים בישראל. [וידוע הרמז המופלא של ה"אביר יעקב" ז"ל, אבי משפחת אבוחצירא: **קטנות עם גדלות** (תהלים קד) עולה בדיוק **שמע ישראל הוי"ה א-להינו הוי"ה אחד!** (=1118, שהוא גם המכנה המשותף הראשון לשמות הוי"ה וא-להים)]. נשיאת ההפכים הזו **בעת ובעונה אחת** היא המאפיינת את הטבע היהודי, והיא המתבקשת לנו כיום הזה לשם העמדת מלכות ישראל הראויה (בניגוד לטלטול חולני בין הקצוות, על דרך "מאניה-דפרסיה" המתרחש היום לנגד עינינו, שהוא מעין-חזרה על הטלטול במדבר "בין המצרים" – בין חטא העגל וחטא המרגלים, ודי בזה כאן).

### **ולסיום – משהו על קליפת מדין**

מדין ועמלק סמוכים לרוב במקרא, ויושבים זה אצל זה בדרום הארץ, אך מדין, כשמו, הוא מחרחר ריב ומשלח מדנים בין אחים. הוא זה שמתחילה יעץ להביא את בלעם לקלל, בראש פרשת בלק, והוא זה שמימש בגופו את עצת בלעם להחטיא. קליפת המחלוקת ולשון הרע מובילה **לצרעת**, ובדד ישב המצורע (בניגוד ל**זב** הרומז על תאוה) מחוץ למחנה ישראל, כי באמת אין מקום למְדָנִים כלל בישראל גוי אחד. יתרו המדייני שמבני קטורה אשת אברהם הוא היחיד שנקלט היטב בישראל ו"איתן מושבו" גם בסנהדרין שהקים. ואף כי נוטה הוא לה**סתפק** (כמדת **עמלק**) אם להטמע או להשאר עצמאי ונפרד ("אל ארצי ואל מולדתי אלך"), אך דווקא משום כך הוא מהווה גשר לכל הגרים שעתידים להקלט (ב"מהפכה הרביעית", וד"ל), וכדברי משה לחובב בן רעואל: ידעת חנותנו במדבר והיית לנו לעינים", וממנו נשמת ר' עקיבא, ראש וראשון לחכמי תושבע"פ. מחלוקת שלל מדין המפורטת מאד בכתוב, עולה רושם כי מסתתרים בה כללים חשובים שניתן להפיק על פי פשט רמז דרוש וסוד, לא רק לנושא המסויים של חלוקה נאותה של שלל מלחמה, אלא גם לקבל השראה לגישה כללית של "צדק חלוקתי" לדורות, נושא מרכזי בחיי מדינה, באופן המרחיק לגמרי מן המחלוקת והטרונאי ועוקר אותם מעיקרא. יצילנו ה' משגיאות ויראנו מתורתו נפלאות. **אמן.**